

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 330/2014-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Jána Lubyho predbežne prerokoval sťažnosť M. B., zastúpenej advokátom JUDr. Dušanom Slaninom, Bradlanská 2, Trnava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 14 CbZm 1/2011 a jeho rozsudkom z 23. októbra 2012 a postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 21 CoZm 3/2013 a jeho rozsudkom z 15. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. decembra 2013 doručená sťažnosť M. B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia

jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 CbZm 1/2011 a jeho rozsudkom z 23. októbra 2012 a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 CoZm 3/2013 a jeho rozsudkom z 15. októbra 2013.

Predmetom namietaného konania je rozhodovanie o žalobe o zaplatenie istiny 100 000 € s príslušenstvom (zmenkovej odmeny).

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

«... K porušeniu základného práva na súdnu ochranu súbežne s porušením ľudského práva na spravodlivý proces v okolnostiach prípadu došlo z štyroch právne významných príčin, a to:

1. Krajský súd v Trnave v nesúlade s § 157 ods. 2 OSP neuviedol, ako vec právne posúdil, keď neodôvodnil svoj záver o tom, že tvrdenia odvolateľa o tom, že mu postupom prvostupňového súdu, ktorý sa nezaoberal jeho námietkami a teda nevyhodnotil, či sú alebo nie sú opodstatnené;

2. vo svojom odôvodnení sa obmedzil iba na znenie uznesenia ÚS SR, sp. zn. II. ÚS 78/2005, čím alibisticky zdôvodnil svoju nečinnosť v tomto smere,

3. a už vôbec sa nevysporiadal s otázkou oprávnenosti zmluvnými stranami dohodnutého rozhodcovského konania,

4. nie je možné vyjadriť súhlas s názorom druhostupňového súdu v otázke rozsahu prieskumu vykonaného v rámci odvolacieho konania, pretože právny predpis používa v tejto otázke výraz „spravidla určuje rozsah“ a nie ako odôvodňuje druhostupňový súd, že vždy určuje odvolateľ rozsah preskúmania.

Všetky namietnuté porušenia základného, resp. ľudského práva sú v skutkovom stave prípadu úzko prepojené, k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, aj ľudského práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru došlo vo vzájomnej nadväznosti oboch

príčin porušenia základného práva na súdnu ochranu, aj ľudského práva na spravodlivý proces.»

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uvádza:

„Právny záver Krajského súdu v Trnave v o neopodstatnenosti tvrdenia sťažovateľa, že žalobca si v tomto konaní uplatňuje svoju pohľadávku duplicitne a po speňažení majetku v konkurze voči vystavovateľovi zmenky pod sp. zn. 31 K/39/2009, keď bude uspokojení, by vlastne zmenkovým konaním bol uspokojený duplicitne je nesprávny a bol by založený predpoklad bezdôvodného obohatenia navrhovateľa.

Nepríslušnosť oboch súdov vo veci konať je daná v čl. IV. Spoločné a záverečné ustanovenia zo dňa 23. 12. 2008, tým že vzájomné rozpory, ktoré medzi stranami vzniknú z právneho vzťahu, sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní stálym rozhodcovským súdom. Obe zmluvné strany tak navrhovateľ, ako aj odporca tento návrh rozhodcovskej zmluvy bez výhrad prijali.

Záverom sťažnosti konštatujeme, že výklad vykonaný odvolacím, ale tiež prvostupňovým súdom v napadnutých rozsudkoch je nerešpektovaním práva sťažovateľa na súdnu ochranu, ktorá je sťažovateľovi priznaná v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, súbežne s porušením ľudského práva na spravodlivý proces.“

Na základe uvedeného sťažovateľka žiada, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu priznané čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ľudské právo na spravodlivý proces priznané čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež právo sťažovateľa na základné právo na slobodu, rovnosť podľa čl. 12 ods. 1 ústavy v konaní pred Krajským súdom v Trnave v konaní sp. zn. 21 CoZm/3/2013 ako aj v predchádzajúcom konaní pred Okresným súdom v Trnave v konaní sp. zn. 14 CbZm 1/2011, porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 21 CoZm/3/2013 zo dňa 15. októbra 2013 sa ruší. Vec sa vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.“

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný návrhom na rozhodnutie. Napriek tomu, že sťažovateľka je v konaní zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, je jej návrh na rozhodnutie, ktorého sa dožaduje, nejednoznačný. Po posúdení obsahu sťažnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka namieta nielen porušenie svojich práv postupom okresného súdu a krajského súdu v označených konaniach, ale aj rozsudkami týchto súdov vydanými v označených konaniach. Ústavný súd v nadväznosti na to preskúmaval a posudzoval sťažnosť sťažovateľky v takomto rozsahu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 CbZm 1/2011 a jeho rozsudkom z 23. októbra 2012

Ústavný súd poukazuje na to, že podľa ústavy je systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ústavný súd zásadne nemá právomoc rozhodovať o návrhoch, o ktorých je oprávnený podľa platných právnych predpisov rozhodovať iný (všeobecný) súd.

Sťažovateľka tým, že podala odvolanie proti predmetnému rozsudku okresného súdu krajskému súdu, sama uznala, že má k dispozícii opravný prostriedok v systéme všeobecného súdnictva. Vychádzajúc z týchto záverov, ústavný súd nezistil ústavný dôvod na to, aby sa v tejto veci neriadil princípom subsidiarity svojej právomoci, ktorý je ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto, aplikujúc tento článok ústavy a § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, odmietol sťažnosť v časti, v ktorej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 CbZm 1/2011 a jeho rozsudkom z 23. októbra 2012, pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 CoZm 3/2013 a jeho rozsudkom z 15. októbra 2013

Sťažovateľka v sťažnosti predovšetkým namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť nedostatočne odôvodneným rozsudkom krajského súdu č. k. 21 CoZm 3/2013-125 z 15. októbra 2013, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 14 CbZm 1/2011-98 z 23. októbra 2012, ktorým tento súd ponechal v platnosti zmenkový platobný rozkaz č. k. 38 Zm 2/2011-46 zo 6. apríla 2011.

Ústavný súd, zohľadňujúc svoju doterajšiu judikatúru, uvádza, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takéhoto výkladu a uplatňovania s ústavou, respektíve s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov len v prípade, ak v konaní, ktoré predchádzalo ich vydaniu, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo svojvoľné, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 82/04).

Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým rozsudkom krajského súdu porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda otázky, či označené rozhodnutie nie je zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ale aj rozsudok okresného súdu, ktorého odôvodnenie krajský súd potvrdil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Odvolací súd sa stotožnil s postupom okresného súdu, ktorý v odôvodnení svojho rozsudku sp. zn. 14 CbZm 1/2011 z 23. októbra 2012 okrem iného uviedol:

„... Podľa názoru súdu, je príslušnosť súdu daná podľa § 10 ods. 1, ods. 2 Zákona č. 371/2004 Z. z. Je pravdou, že v zmysle čl. 4.5 Dohody o vydaní a vyplnení blankozmenky je medzi účastníkmi uzatvorená rozhodcovská zmluva, v zmysle ktorej sa vzájomné spory rozhodnú v rozhodcovskom konaní stálym rozhodcovským súdom, avšak podľa názoru súdu sa uvedená rozhodcovská doložka vzťahuje na spory týkajúce sa dohody o vydaní a vyplnení blankozmenky a nie na spory vyplývajúce z plnenia zmenky. Čo sa týka konkurzného konania na tunajšom súde vedeného pod sp. zn. 31 K/39/2009, súd uvádza, že vzhľadom na charakter zmenky toto konanie nemá žiadny vplyv na konanie z plnenia zo zmenky.“

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku ďalej uviedol:

„... V súvislosti s podanými opravnými prostriedkami odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že rozsah prieskumu vykonaného v rámci odvolacieho konania je zásadne daný odvolaním (§ 212 ods. 1 O. s. p.), podľa ktorého je odvolací súd viazaný návrhom odvolateľa, ktorý zahrňuje v sebe jednak kvalitatívnu stránku a sám odvolateľ si spravidla určuje rozsah, v akom má byť napadnuté rozhodnutie odvolacím súdom preskúmané a dôvody, z ktorých má byť preskúmané.

Podľa § 219 ods. 2 O. s. p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody...

Dokazovanie v rozsahu vykonanom prvostupňovým súdom odvolací súd považuje za dostatočné, v ktorom sa prvostupňový súd podrobne zaoberal všetkými v konaní zistenými skutočnosťami, tieto správne jednotlivo i v ich vzájomnej súvislosti vyhodnotil a právny záver, ku ktorému dospel a ktorý vyjadril vo vyhlásenom výroku rozsudku je správny, dostatočne kvalifikovane odôvodnený a odvolací súd sa s ním stotožňuje.“

Odvolací súd pri odôvodnení potvrdzovacieho rozsudku okresného súdu poukázal na príslušnú právnu úpravu, ktorú vykladal okresný súd a na ktorú poukazovala aj sťažovateľka, to znamená príslušné pojmy zákona č. 191/1950 Sb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov, okrem iného takto:

„Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolací súd uvádza, že zmenkové ručenie je zabezpečovacím vzťahom, v ktorom zmenkový ručiteľ vyznačí svoj záväzok popri niektorej inej zmenkovo zaviazanej osobe. Záväzok ručiteľa je akcesorický ku zmenke ako listine a je nezávislý na záväzku dlžníka. Žalovaná je v rámci zmenkového vzťahu avalistom a ako zmenkový ručiteľ – avalista môže proti majiteľovi zmenky uplatniť iba námietky, ktoré vyplývajú z ich vzájomných vlastných vzťahov, ale nie námietky, ktoré patria zmenkovému dlžníkovi a zakladajú sa na jeho vlastných vzťahoch k majiteľovi zmenky. Zmenkovým ručením zmenkový ručiteľ vyznačí svoj záväzok popri inej zmenkovo zaviazanej osobe a zmenkový ručiteľ zabezpečuje splnenie pohľadávky zo zmenového vzťahu rovnako ako dlžník. Záväzok zmenkového ručiteľa – žalovanej je teda nezávislý na záväzku dlžníka a podľa § 17 zák. zmenkového a šekového zmenkový ručiteľ (aval) môže robiť majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú iba na jeho vlastných vzťahoch k majiteľovi zmenky, nie však na vzťahoch zmenkovo zaviazanej osoby, za ktorú bolo ručenie prevzaté. Z toho dôvodu je z hľadiska dôvodnosti posúdenia odvolania nepodstatné, že správca konkurznej podstaty... V. úpadcu Š. B... písomne potvrdil, že prihlásené pohľadávky veriteľa... založené úverovými zmluvami priznal, ale nepotvrdil, že plnenie na zmenku bolo do konkurzu prihlásené.

Dôvody odvolania ako i námietky žalovanej sa týkajú právneho postavenia a vzťahu vystaviteľa, ale pre posúdenie a existenciu ručiteľského záväzku avalistu nemajú žiaden relevantný význam.

Súd prvého stupňa sa správne v odôvodnení rozhodnutia vypořiadal i s príslušnosťou súdu, s ktorým sa odvolací súd stotožňuje a na ktoré poukazuje.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.“

Ústavný súd v tejto súvislosti nezistil existenciu takých skutočností, ktoré by nasvedčovali tomu, že by namietané rozhodnutie krajského súdu bolo možné považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na súdnu ochranu. Krajský súd sa stotožnil s podrobne odôvodneným právnym názorom okresného súdu, jasne, zrozumiteľne a presvedčivo objasnil a navyše rozšíril vecnú argumentáciu na podporu správnosti odôvodnenia rozsudku okresného súdu.

Stotožnil sa s právnym názorom okresného súdu v otázke príslušnosti okresného súdu ako zmenkového a šekového súdu v zmysle výkladu § 10 ods. 2 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov v Slovenskej republike v znení neskorších predpisov a súčasne argumentačne objasnil inštitút zmenkového ručenia, ako aj vzťah konkurzného konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 31 K 39/2009 ku konaniu z plnenia zo zmenky, ktorého sa týkala námietka sťažovateľky. Súčasne sa tým celkovo vyrovnal s námietkami sťažovateľky, ktoré sú totožné s tými, ktoré uplatnila aj na ústavnom súde (námietky 1 – 4 už uvedené; pozri s. 4 – 5 sťažnosti sťažovateľky).

Ústavný súd vo svojej stabilnej judikatúre uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Za porušenie základného práva pritom nemožno považovať neúspech v konaní. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania, preto nemožno považovať nevyhovenie návrhu v konaní pred všeobecným súdom za porušenie tohto práva (I. ÚS 3/97).

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu alebo rozhodnutia orgánu štátu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, reálnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi rozsudkom krajského súdu č. k. 21 CoZm 3/2013-125 z 15. októbra 2013 a namietaným porušením (prípadne odoprením či odňatím) základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnosti sa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. júna 2014